

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİK ÜRÜNLERİ VE EDİNİM YOLLARI KONUSUNDAKİ TERCİHLERİ

Cengiz YILMAZ*

Ömer KAPANCIOĞULLARI*□

Özet

Bilgi teknolojilerinde yaşanan gelişmeler bilim dünyasına önemli katkılarda bulunmaktadır. Ancak bu gelişmelerin müzik endüstrisinde yasal satışları olumsuz etkileyeceği endişesi de ortaya çıkmıştır. Müzik dinleyicilerinin müzik ürünlerini yasal olarak satın alımlarının yanında yasal olmayan yollara da sık olarak başvurduğu görülmüştür. Bu durum özellikle müzik endüstrisi için çözüm üretilmesi gereken bir durum haline gelmiştir. Bu çalışmada İzmir ve Manisa illerindeki üniversite öğrencilerine uygulanan anket çalışmasıyla, bilgisayar ve internet teknolojilerinin müzik endüstrisinde satın alım tercihlerine yaptığı etki incelenmiş, üniversite öğrencilerinin yasal ve yasal olmayan yollara ne sıklıkla başvurduğu araştırılmış, müzik ürünleri hakkındaki görüşleri alınıp değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Müzik Endüstrisinde Satın Alım Tercihleri, Korsan Satışlar, Bilgi Teknolojileri

Abstract

Developments concerning information technologies have a very important aspect in the scientific world. However this fact has also brought up a concern about the negative effect of such developments on legal sales in the music industry. It is observed that listeners frequently turn to illegal ways of obtaining music products as well as the legal methods. This, therefore, has resulted in a problem for the music industry that needs prompt solution. In this research, a questionnaire has been applied to university students in İzmir and Manisa, regarding their preferences in their purchases concerning music products on the computer and the internet. This views of these students regarding music products have been assessed and the frequency with which university students refer to legal and/or illegal methods of music acquisition has been studied.

Key words: Purchasing Preferences in the Music Industry, Pirate Sales, Information Technologies.

1. GİRİŞ

İnternet ve bilgisayar teknolojisi
2007 yılına geldiğimizde müzik

□ Prof. Dr., Celal Bayar Üniv. İ.İ.B.F. İşletme Bölümü

□ * Bilim Uzm., Celal Bayar Üniv. İ.İ.B.F. İşletme Bölümü

□

endüstrisi için çeşitli tehlikeler ve fırsatlar doğurmuştur. İnternetin iletişim ve bilgiye ulaşım kolaylığı gibi avantajlarının yanında, telif haklarının korunması açısından da oluşturduğu güçlükler vardır. Dijital korsanlık, yani bir başka deyişle internet üzerinden çeşitli yazılımlar sayesinde yasa dışı olarak kullanılan, *peer to peer* (P2P) teknolojisi olarak adlandırılan teknoloji, korsan satışlarla birlikte müzik endüstrisinde çözümlenmesi gereken en önemli sorun haline gelmiştir. Korsan satışlar ve dijital korsanlıklar yasal satışları etkilemekle birlikte telif haklarına da zarar vermektedir.

Bilgisayar teknolojisinin ilerlemesiyle müzik ürünlerini dijital olarak kopyalama olanakları ve internet teknolojisinin gelişmesiyle yasa dışı veri paylaşımının kolaylaşması sonucu müzik endüstrisinde fiziksel ve dijital korsanlık artmıştır. Bilgisayar teknolojisindeki ilerlemeler sonucu ürünlerin dijital hale gelmesi ile müşteriler ücretsiz ve kolayca istedikleri müzik ürünlerine ulaşabilmektedirler. Bunun bir sonucu olarak da internet korsanlığı doğmuştur. İnternet korsanlığı internet üzerinden izinsiz kopyalama ve indirme yoluyla bireylerin ürettiği çeşitli ürünlere ücretsiz olarak ulaşmak yada sahip olmaktır. Ülkemizde korsanla mücadele alanında faaliyet gösteren bir meslek birliği olan Mü-yap'a göre internet korsanlığı müzik dosyalarının gerekli izinler alınmaksızın internet üzerinden yasadışı olarak umuma iletimi olarak tanımlanmıştır (Mü-Yap, 2007). Devlet Planlama Teşkilatının (DPT) Türkiye'nin Avrupa Birliğine katılım sürecine ilişkin 2003 yılı ilerleme raporuna göre ise internet korsanlığı basılı medyanın dağıtımını ve görsel-ışitsel eserlerin izinsiz olarak yayınlanmasıdır (DPT, 2003, S:67).

Telif haklarıyla ilgili düzenlemeler ile birçok ülkede internet

korsanlığı engellenmeye çalışılmaktadır. İnternet üzerinden korsanlık sanatçıların, müzisyenlerin, yazarların, üreticilerin, yayıncıların, plak şirketlerinin, film yapımcılarının ve daha birçok işkolu çalışınının olumsuz etkilenmesine sebep olur. Müzik endüstrisinin gelişmiş olduğu ülkelerde internet ve telif hakları üzerinde önemle durulmaktadır. Bu sorun yalnızca müzik endüstrisinin değil, aynı zamanda yazılım ve film endüstrileri gibi birçok endüstrinin de sorunu olmuştur.

Yeni teknolojilerin gelişimiyle endüstride şekillenen yeni model, müşterilerin müzik ürünlerini edinim yollarını da etkiler. Şimdiye kadar müzik endüstrisinde birçok yeniliği kullandığımız gibi önümüzdeki yıllar içerisinde farklı formatlarda ürünlerin ve farklı dağıtım kanallarının ortaya çıkması da mümkün olacaktır. Endüstrideki kişiler yeniliklerden hem olumlu hem olumsuz olarak etkilenirler, ortaya çıkan çeşitli ilerlemelere karşı farklı çözümlere giderler.

Birkaç sene öncesine kadar endüstriye en büyük zararı korsan satışların ve radyoların açtığı düşünölmekteydi. MP3 teknolojisi ve dijital korsanlıklar artık endüstrideki en önemli tehlike olmuştur. Endüstri bu önemli sorununa çözüm üretmek zorunda kalmıştır. CD kopyalamasının, MP3 çalarların, P2P teknolojilerinin artmasıyla ve internet kullanımının yaygınlaşmasıyla endüstri modelindeki değişim kaçınılmaz olmuştur.

2.TÜRKİYE'DE TELİF HAKLARI

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunumuzda (FSEK) bir çok yenilik yapan 12 Mart 2004 tarih ve 5101 sayılı çeşitli kanunlarda değişiklik yapılmasına ilişkin kanunla eser sahiplerinin ve bağlantılı hak sahiplerinin haklarının korunması açısından mevcut sorunları ortadan kaldırmayı amaçlayan son derece önemli hükümler gelmiş ve geleceğe

dönük yeni bir sayfa açılmıştır. Elbette, 5101 sayılı Kanunla yapılan değişiklik, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda yapılan ilk değişiklik değildir. 1951 yılında kabul edilen 5846 sayılı kanunda, 1983, 1995 ve 2001 yıllarında çeşitli değişiklikler yapılmış ve son olarak 5101 sayılı kanunla dördüncü değişiklik korsanlıkla mücadele yasası olarak son halini almıştır. 5101 sayılı yasada 81. maddeyle yol, meydan, sokak, köprü gibi yerlerde bandrolsüz satış bir kamu suçu haline getirilmiş, bu gibi yerlerde orijinal bandrollü nüshaların dahi satılmasına izin verilmemiştir.

2001 tarihinde FSEK m: 72'de yapılan değişiklikle "Bir eseri temsil eden yada topluma açık yerde gösteren, bu gösterimi düzenleyen veya dijital iletim de dahil olmak üzere her nevi işaret ses veya görüntü iletimine yarayan araçlarla yayan veya yayımına aracılık eden" kişiler hakkında dört yıldan altı yıla kadar hapis ve 50 milyar liradan 150 milyar liraya kadar ağır para cezasına hükmedilecektir (Memiş, 2002, s:150).

2001'de Apple'nin iPod'u sunmasıyla başlayan MP3 çalar satışları 2004 yılında ülkemizde de yaygınlaşmış ve korsan satışların oldukça artmasına yol açmıştır. ABD'deki Apple şirketinin parça başına 0,99 dolar ücret ile yaptığı satışlarda büyük başarı yakalamasıyla benzer dağıtımlar ülkemizde de oluşmaktadır.

Uluslararası Fonogram Endüstrisi Birliği (IIPA) raporuna göre korsan ürünlerin son 5 yılda ulaştığı seviye, sinema sektöründe %45-50 arasında seyretmiş, müzik sektöründe %40'lardan %70 seviyelerine ulaşmış, yazılım sektöründe ise %58 ila %70 arasında seyretmiştir. 2004 yılı sonu itibarıyla sinema alanında yıllık kayıp 50 Milyon Dolar, müzik sektöründe 15 Milyon Dolar ve yazılım sektöründe ise 99 Milyon dolara ulaşmıştır. Bu rakamların

üzerine bir de elde edilemeyen vergi kazancının eklenmesi ile ülkemizin korsan nedeni ile uğradığı zarar tüm açıklığıyla gözler önüne serilmektedir.

Türkiye 2004 yılında korsan yayıncılık ve telif hakları ihlalleri nedeniyle ABD'nin inceleme altına aldığı en önemli ülkeler arasına girmiştir. ABD Ticaret Temsilciliği (USTR) tarafından hazırlanan yıllık raporda Türkiye ile birlikte Mısır, Güney Kore, Kuveyt ve Pakistan da fikir ve sanat eserleri hırsızlığı nedeniyle öncelikli izleme listesine alınmıştır (Armutçu, 2004).

Radyo ve televizyon programlarında müzik ürünü kullanımları, korsan satışlar, dijital korsanlık gibi müzik endüstrisinde telif haklarına zarar verebilecek konuların incelenmesi ve kontrol altına alınması gerekmektedir. Uluslar arası alanda IFPI birçok ülkedeki meslek birlikleri ile beraber çalışıp teknolojik gelişmeler ve telif hakları konusunda uyum sağlamaya çalışmaktadır.

3. TÜRKİYE'DE BİLGİ TEKNOLOJİLERİNİN KULLANIMI

Ülkemizde bilgi teknolojilerinin kullanımını değerlendirme amaçlı yapılan araştırmaların başında Bilgi Teknolojileri Yaygınlık ve Kullanım Araştırması gelir. 2000 yılında yapılan bu araştırmaya göre Türkiye'de hanelerde bilgisayar sahipliği oranı %12,3'dür. Hanelerdeki bilgisayar sahipliği oranının 1997 yılında yapılan araştırmada %6,5 olduğu göz önüne alınırsa üç yılda oranın yaklaşık ikiye katlandığı görülmektedir. Bilgisayar sahipliği gelir grupları arasında oldukça farklılık göstermektedir. Üst gelir grubunda sahiplik oranı %64,7 iken orta gelir grubunda %8,2, düşük gelir grubunda ise %2'dir. Kişilerin bilgisayar sahibi olamalarının temel nedeni %58,3 ile pahalılıktır, kullanıma gerek duymayanların yüzdesi ise sadece

%2,8'dir. Evdeki bilgisayarların kullanım amaçları içinde birinci sırada internet ve e-posta hizmetleri yer almaktadır. Evinde internet bağlantısı olanların oranı %7'dir ve bu oran evinde bilgisayar olanların ancak yarısıdır. Evinde bilgisayarı olan hanelerin %84,5'i internet teknolojisi konusunda bilgi sahibidir. Gelir grupları açısından ise toplumun %2,8'ini oluşturan üst gelir grubunda %52 civarında, orta gelir grubunda %12, alt gelir grubunda %0,5'lik internet sahipliği vardır. İnternet sahipliği eğitim durumu ile birlikte değerlendirildiğinde yüksek okul ve üstü mezunlarının internet sahipliği oranı %25, orta okul ve lise mezunlarının %10, ilkököl mezunlarının %1,7 olduğu görülmüştür. Aynı araştırmaya göre kasetçalar %75, CD çalar %26, DVD %3,2, video %1,8 oranında evlerde kullanılmaktadır. İnternet bağlantısı olanların %18'i internet bağlantısından memnun değildir (TÜBİTAK, Ocak 2001).

Ülkemizde 1993 yılında yaklaşık 1000 olan internet kullanıcı sayısı 2001 yılında 3,5 milyonu aşmıştır. 1993-2001 yılları arasında kimi yıllarda çok yüksek artış oranları gerçekleşmiştir. Türkiye'de internet kullanımında önemli mesafeler kat edilse de hala dünya ortalamasının gerisinde olduğu söylenebilir. 2000 yılında dünya nüfusunun %6,71'i internete bağlıyken Türkiye'de bu oran %3,05'dir.

Son olarak ise 2005 yılında Devlet İstatistik Enstitüsünün (DİE) Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçları Türkiye'de hanelerin %8,66'sının internete erişim imkanına sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bu oranın bir sene önceki çalışmada %7,02 olarak belirlendiği düşünüldüğünde bir artış söz konusudur. %52,27 ile normal telefon üzerinden bağlantı ve %19,27 ile ADSL bağlantısı en yaygın internet bağlantısı türü

olmuştur. 2005 yılının Nisan-Haziran döneminde bireylerin bilgisayar kullanım oranı %17,65, internet kullanım oranı ise %13,93 olarak ortaya çıkmıştır (DİE, 16 Kasım 2005). Diğer yandan Türkiye'de kullanıcıların ortalama yaşı 28 civarındadır. Dünyada ise en yoğun internet kullanımını gösteren bölge ABD ve Kanada bölgesidir. Toplam internet nüfusunun yaklaşık %41'ini oluşturur. Bölgedeki lider ülke hiç kuşkusuz ABD'dir. ABD tek başına dünya internet nüfusunun %37'sine sahiptir (Büke, 2002, s: 56).

4. ARAŞTIRMA AMACI VE YÖNTEMİ

Günümüzde müzik ürünü satın alımlarının önemli bir kısmı genç kesim ve üniversite öğrencileri tarafından yapılmaktadır. Bu nedenle hedef kitle olarak üniversite öğrencileri düşünülmüştür. Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin teknolojik gelişmelerle birlikte artan korsan satışlara ve internet üzerinden yasal olmayan yollarla ücret ödemediği yapılan MP3 paylaşımlarına karşı tutumlarını incelemek, bununla birlikte ülkemizde de yeni yeni oluşan internet üzerinden müzik ürünü satışları hakkında düşüncelerini öğrenmek ve bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin üniversite öğrencilerinin müzik ürünleri edinimlerini nasıl etkilediğini araştırmaktır. Bu amaç çerçevesinde anket Ege Bölgesinde dört üniversitede Nisan 2006'da birbirine yakın tarihlerde uygulanmıştır. Öğrencilerin düşüncelerini rahatlıkla ifade edebilmeleri için açık uçlu, çok seçenekli ve önem derecesi belirtilen sorular kullanılmıştır. Anket sonuçları Spss ve Excel programlarından yararlanılarak değerlendirilmiş ve gerekli görülen analizlerde Ki-Kare istatistik testi uygulanmıştır. Anketteki sorulara verilen yanıtlar frekans ve yüzde olarak tablolarda gösterilmiştir.

İzmir ve Manisa illerinde Celal Bayar Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Ege Üniversitesi, İzmir Ekonomi Üniversitesi öğrencilerinden 372 kişiye ulaştığımız anket çalışmamızın sonuçları bir sonraki bölümde değerlendirilmiştir.

5. ARAŞTIRMA SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin yaş dağılımına bakıldığında 19-23 yaş arası öğrencilerin anketi cevaplayanların %73,9'unu oluşturduğu belirlenmiştir. Anketin üniversite öğrencilerine uygulandığı düşünürsek bu beklediğimiz bir sonuçtur.

Tablo 1. Yaş Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
17,00	2	%0,6	%0,55
18,00	25	%6,9	%7,5
19,00	50	%13,9	%21,38
20,00	75	%20,8	%42,22
21,00	56	%15,6	%57,77
22,00	50	%13,9	%71,66
23,00	35	%9,7	%81,38
24,00	12	%3,3	%84,72
25,00	16	%4,4	%89,16
26,00	13	%3,6	%92,77
27,00	8	%2,2	%95
28,00 ve üzeri	18	%5,3	%100
Toplam	360	100,0	

Ankete katılanların %54'ünü kadınlar, %46'sını erkekler oluşturmaktadır. Bu açıdan örneklemin cinsiyet açısından birbirine yakın olduğu görülmüştür.

Tablo 2. Cinsiyet

	Frekans	Yüzde
Erkek	171	%46,0
Kadın	201	%54,0
Toplam	372	%100,0

İzmir ve Manisa illerindeki üniversite öğrencilerini kapsayan bu çalışmadaki örneklemin %28,3'ü Celal Bayar Üniversitesi, %15,3'ü Ege Üniversitesi, %27,5'i Dokuz Eylül Üniversitesi, %27,8'i İzmir Ekonomi

Üniversitesi öğrencisidir. Üniversiteler arası dağılımın birbirine yakın olduğu görülmektedir. Sadece Ege Üniversitesi öğrencilerinin katılımı diğerlerine oranla biraz daha azdır.

Tablo 3. Üniversite

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Celal Bayar Üniversitesi	104	%28,3	%28,33
Ege Üniversitesi	56	%15,3	%43,59
Dokuz Eylül Üniversitesi	101	%27,5	%71,11
İzmir Ekonomi Üniversitesi	102	%27,8	%98,97
Diğer	4	%1,1	%100
Toplam	367	%100,0	

Katılımcıların hepsinin müzik dinlediği ve müzikle ilgilendiği söylenebilir. Katılımcıların %83,60'ı

müzik, %74,46'sı sinema, %67,47'si internet, %52,15'i spor, %39,52'si seyahat, %26,61'i tiyatro ile

ilgilenmektedir. Gelecek yıllarda ülkemizde bilgisayar kullanımının yaygınlaşması ve ulaşımının kolaylaşması ile internet kullanımının daha fazla artması olasıdır. Tiyatro üniversite öğrencileri tarafından %26,61 oranı ile diğer ilgi alanlarına göre oldukça az

tercih edilmektedir. Diğer seçeneğini işaretleyenlerin ise resim, fotoğraf, opera gibi ilgi alanları olduğu görülmüştür. Üniversite öğrencilerinin resim, fotoğraf, tiyatro ve opera gibi etkinlikleri ilgi alanları arasında düşük oranda göstermiş olmaları düşündürücüdür.

Tablo 4. İlgi Alanı

	Frekans	Yüzde
Spor	194	%52,15
İnternet	251	%67,47
Seyahat	147	%39,52
Tiyatro	99	%26,61
Sinema	277	%74,46
Müzik	311	%83,60
Diğer	50	%13,44

Katılımcıların müziğe olan ilgi düzeylerini incelediğimizde %56,06 katılımcının çok sık müzik dinlediği, %28,30'unun bazen dinlediği, %15,63'ünde müzikle profesyonel olarak ilgilendiği görülmüştür. Hiç dinlemiyorum seçeneği katılımcılar tarafından işaretlenmemiştir (Kapancıoğulları, 2006, s:112).

Anketimize katılan üniversite öğrencilerinin %44,35'i Rock müzik dinlemektedir. Ülkemizde Rock müzik albümlerinin önemli satış rakamlarına ulaşması ile müzik şirketlerinin bu tür müzik yapan sanatçılara daha fazla önem verdiğini görmekteyiz. Anketimize

katılan öğrencilerin de %44,35'inin bu tür müziği dinlediğini belirtmesi üniversite öğrencilerinin Rock müziğe önemli bir ilgisinin olduğunu göstermektedir. Dinleme oranı en yüksek diğer müzik türleri ise Yabancı pop müzik ve Türk pop müziğidir. Ülkemizde Arabesk ve Fantezi müzik sanatçıları da yüksek satış rakamlarına ulaşmasına rağmen üniversite öğrencilerinin yalnızca %4,83'ünün bu tür müziği dinlediğini belirtmesi ilgi çekicidir. Klasik müzik dinleyenler ise %11,02'lik bir kesimdir. Diğer seçeneğini işaretleyen kesimin ise özellikle Elektronik müzik ve Rap müzik dinlediği görülmüştür.

Tablo 5. Müzik Türleri

	Frekans	Yüzde
Klasik Müzik	41	%11,02
Türk Sanat Müziği	28	%7,52
Türk Pop Müziği	124	%33,33
Rock Müzik	165	%44,35
Türk Halk Müziği	36	%9,67
Yabancı Pop Müzik	128	%34,4
Arabesk, Fantezi	18	%4,83
Özgün Müzik	45	%12,09
Caz, Blues	55	%14,78
Diğer	59	%15,86

Öğrencilerin %33,70'inin müzik ürünlerini bilgisayarda dinlediği, %23,84'ünün MP3 çalar kullandığı görülmüştür. Katılımcı öğrencilerin %16,85'i CD çalar, %12,47'si televizyon,

%6,30'u ise cep telefonunu müzik dinlemek için kullanmaktadır. Pikaplarda müzik dinleme oranı ise %1,23'dür. MP3 çalarlar kullanımının kolaylığı ve son yıllarda internette yasal olarak müzik

İndirmenin yaygınlaşması ile tüm dünyada ve ülkemizde daha fazla tercih edilmeye başlamıştır. Bundan sonra da MP3 formatının yaygınlaşmasıyla, MP3 çalar kullanımının artmasını beklemekteyiz.

Tablo 6. Müzik Dinleme Cihazları

	Frekans	Yüzde
Televizyon	91	%12,47
Bilgisayar	246	%33,70
Kaset çalar	35	%4,79
CD çalar	123	%16,85
MP3 çalar	174	%23,84
Cep telefonu	46	%6,30
Pikap	9	%1,23
Diğer	6	%0,82

Ankete katılan öğrencilerin %81,72'si müziği evde, %6,98'i müziği daha çok iş yerinde, %38,7'si müziği arabada, %21,23'ü müziği yürürken yada spor yaparken dinlemektedir. Oldukça önemli bir kesimin müziği daha çok evlerinde dinlediği görülmüştür. Bu sonuç özellikle müzik dinleme cihazı üreticileri için önemli bir bilgidir. Dinleyicilerin büyük bir çoğunluğu müziği halen, mobil cihazlar yerine evde dinlemeyi tercih etmektedirler

Tablo 8. Tercih Edilen Müzik Ürünü Formatları

	Puan	MP3	CD	DVD	Kaset	Plak
Çok Düşük	1	%0,45	%1,34	%5,36	%23,21	%69,64
Düşük	2	%2,68	%2,68	%15,63	%55,80	%23,66
Orta	3	%5,36	%22,32	%53,57	%15,63	%3,13
Yüksek	4	%10,27	%64,29	%20,09	%4,02	%0,89
Çok Yüksek	5	%81,25	%9,38	%5,36	%1,34	%2,68
Puan ortalaması		4,69	3,77	3,03	2,03	1,43

Müzik ürünlerini evde kullanmanın önemi mobil kullanımdan çok daha fazladır ve daha fazladır diyenlerin oranı %87,86'dır. Mobil kullanımın önemini evde kullanımdan çok daha fazla ve daha fazla bulanlar ise sadece %3,23'dür. Her ikisi de önemlidir diyenlerin oranının ise %8,89 olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin müzik ürünlerini daha çok evlerindeki

Tablo 7. Müzik Dinleme Yeri

	Frekans	Yüzde
Evde	304	%81,72
İş yerinde	26	%6,98
Arabada	144	%38,7
Yürürken yada spor yaparken	79	%21,23
Diğer	34	%9,13

Ankete katılan öğrenciler tercih ettikleri müzik ürünü formatları değerlendirmesinde, MP3 için en fazla %81,25 oran ile çok yüksek, CD için %64,29 ile yüksek, DVD için %50,57 oranda orta, kaset için %55,8 oranda düşük ve plak için ise %69,64 oranda çok düşük tercih seçeneğini işaretlemişlerdir. Tercih edilen formatları karşılaştırabilmek için çok düşük tercih düzeyine "1", düşük tercih düzeyine "2", orta tercih düzeyine "3", yüksek tercih düzeyine "4" ve çok yüksek tercih düzeyine "5" puan verip her bir formatın tercihi için puan ortalamaları hesaplanmıştır. Puan ortalamaları belirlendikten sonra MP3 formatının 4,69 ile en fazla tercih edilen format olduğunu görmekteyiz. MP3'ü sırasıyla CD, DVD, kaset ve plak izlemektedir.

bilgisayarlarında dinlediğini belirlemiştik, bununla bağlantılı olarak müzik ürünlerini daha çok evlerinde dinledikleri görülmüştür. Her ne kadar mobil olarak müzik dinleme cihazı olan MP3 çalarlar ve CD çalarların satışının ve kullanımının sürekli arttığını bilmemize rağmen katılımcı öğrencilerimiz için evde kullanımın daha fazla önemli olduğu sonucu dikkat çekicidir.

Tablo 9. Kullanım Çeşidinin Dağılımı, Evde Kullanım ve Mobil Kullanım Karşılaştırması

	Frekans	Yüzde	Toplaştırılmış Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evde kullanım benim için mobil kullanımdan çok daha önemlidir	160	%43,12	%87,86	%87,86
Evde kullanımın önemi biraz daha fazladır	166	%44,77		
Her ikisi de önemlidir	33	%8,89	%8,89	%96,75
Mobil kullanımın önemi biraz daha fazladır	6	%1,61	%3,23	%100
Mobil kullanım benim için evde kullanımdan çok daha önemlidir	6	%1,61		
Toplam	371	%100		

Araştırmamızın en önemli noktası olan müzik ürünü edinim yerleri incelendiğinde katılımcıların %38,70'inin internette yasal olmayan yollarla MP3 indirme yoluyla müzik edindiği görülmüştür. İnternette yasal olmayan yollarla MP3 indirenler, internette yasal yollarla MP3 indirenlerin iki katıdır. Tüm dünyada gün geçtikçe yaygınlaşan internette yasal olarak müzik ürünü satın alma yolunun zamanla yasal olmayan yollarla edinime yaklaşacağını ve ülkemizde de yaygınlaşacağını düşünmekteyiz. Dijital korsanlık ve fiziksel korsanlık yoluyla müzik ürünlerine yasal olmayan yollardan

ulaşmanın oldukça kolaylaşmış olmasına rağmen, öğrencilerin %38,44'ünün müzik mağazalarından müzik ürünü satın aldığını belirtmiş olması ilgi çekicidir. Amazon.com gibi internet sitelerinden müzik ürünü satın alımları ise halen düşüktür. Müzik ürünlerini müzik mağazalarından ve büyük süpermarketlerden almak gibi klasik yollarla yapılan satın alımlar katılımcıların %44,35'i tarafından tercih edilmektedir. Dijital korsanlık ve fiziksel korsanlık yoluyla müzik ürünlerine yasal olmayan yollardan ulaşanlar ise katılımcıların %49,45'idir.

Tablo 10. Müzik Ürünü Edinim Yeri

	Frekans	Yüzde
Müzik mağazalarından	142	%38,44
Büyük süpermarketlerden	22	%5,91
Dışarıdan korsan ürün	40	%10,75
İnternette yasal MP3 indirme yoluyla	73	%19,89
İnternette yasal olmayan MP3 indirme yoluyla	144	%38,70
Tanıdık kimselerden ödünç alarak	52	%13,97
Amazon gibi sitelerden CD siparişi vererek	7	%1,88

Ankete katılan öğrencilerin %71,90'ı eğer ücretli satın alım yapacaklar ise aylık abonelik ile satın alımı tercih edeceğini belirtmiştir. %28,09 öğrenci ise parça başına ücret ödeyerek satın alımı kullanacaktır. Büyük çoğunluğun aylık ödeme yolunu tercih

edeceği görülmüştür. Ülkemizde internet üzerinden MP3 indirme yoluyla satış yapmayı düşünen müzik şirketleri ve Mü-Yap gibi kuruluşlar için öğrencilerin çoğunluğunun aylık aboneliği tercih edecek olması sonucunu dikkate değer buluyoruz.

Tablo 11. Ücretli Satın Alım Tercihleri

	Frekans	Yüzde
Parça başına ödeme	102	%28,09
Aylık abonelik	261	%71,90
Toplam	363	%100

Aylık abonelik ile satın alımda ayda kabul edilebilecek en fazla

ücret %41,11 ile 10 YTL olmuştur. Daha sonra sırası ile 20 ve 30 YTL

gelmektedir. Bu sonuçlar için ortalama fiyatın 21,41 YTL olduğu görülmüştür. İnternet üzerinden sınırsız yasal müzik indirmeyi sağlayan aylık abonelik ücreti için öğrencilerin ortalama 21 YTL

ödemeyi kabul edebileceği ortaya çıkmıştır. Bu sonucun bu yolla müzik ürünü satacak olan şirketler ve kuruluşlar için dikkate değer olduğunu düşünüyoruz.

Tablo 12. Aylık Abonelikte Kabul Edilebilecek Ücret

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
10 YTL	148	%41,11	%41,11
20 YTL	92	%25,58	%66,69
30 YTL	73	%20,27	%86,96
40 YTL	19	%5,27	%92,23
50 YTL	24	%6,66	%98,89
60 YTL	4	%1,11	%100
Toplam	360	%100	

İnternet üzerinden hiç müzik paylaşımı yapmayanların oranı %40,48'dir. Zaman zaman yapanlar ve sürekli yapanların toplamı ise %59,52'dir. İnternet üzerinden MP3 paylaşımı yapanların oranı yapmayanların

1,5 katıdır. Tüm dünyada internet üzerinden müzik ürünü paylaşımının yaygınlaşması ile, katılımcı üniversite öğrencilerinin de çoğunluğunun bu yollara başvurduğunu görüyoruz. Bu sonuç beklediğimiz bir sonuçtur.

Tablo 13. İnternet Üzerinden Emule, Kazaa ve Benzeri Programlar ile Kişiler Arası Müzik Ürünü (MP3) Paylaşım Oranları

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet sürekli bu programlarla MP3 paylaşımı yapıyorum	104	%28,27	%28,27
Zaman zaman yapıyorum	115	%31,25	%59,52
Hayır hiç yapmadım	149	%40,48	%100
Toplam	368	%100	

%40,51 katılımcı internet kullanmaya başladıktan sonra satın alımlarının değişmediğini, %28,77 katılımcı yasal albüm satın alımlarını çok azalttığını belirtmiştir. Genel olarak internetin yasal müzik satın alımlarını artırdığını belirten 38 katılımcı tüm katılımcıların %10,61'ini

oluşturmaktadır. Katılımcıların %48,88'i ise internet kullanmaya başladıktan sonra yasal müzik ürünü satın alımlarının azaldığını belirtmiştir. İnternet kullanarak yeni sanatçılar ve albümleri hakkında bilgi sahibi olan katılımcıların satın alımlarının artmadığı, tam aksine %49 civarında azaldığı ortaya çıkmıştır.

Tablo 14. İnternet Kullanmaya Başladıktan Sonra Müzik Ürünü Satın Alımındaki Değişim

	Frekans	Yüzde	Toplulaştırılmış Yüzde
Çok arttı	12	%3,35	%10,61
Biraz arttı	26	%7,26	
Değişmedi	145	%40,51	%40,51
Biraz azalttı	72	%20,11	%48,88
Çok azalttı	103	%28,77	
Toplam	358	%100	

6. SONUÇ

Çalışmada üniversite öğrencilerinin müzik ürünleri ve edinim

yolları konusundaki tercihleri uyguladığımız anket ile araştırılmıştır. Yasal olmayan kişiler arası veri dolaşımının engellenmesi ve bilişim suçları için tüm dünyada yapılan çalışmaların gelecek dönemlerde hız kazanacağını düşünmekteyiz. Araştırmamız sırasında internet üzerinden satışların ülkemizde çok fazla yaygınlaşmamış olduğunu ancak bu alanda yapılacak bundan sonraki çalışmalarda internet üzerinden satışların bugüne göre artıp artmadığının incelenmesinin yararlı olacağı düşüncesindeyiz.

Öğrencilerin yasal albümü tercih etmemelerinin en önemli nedeninin

ekonomik olduğu görülmüştür. Katılımcı öğrencilerin %87,29'u yasal albüm satış fiyatını pahalı bulmaktadır. Bu nedenlerle internet üzerinden müzik ürünü paylaşımını öğrencilerin %60'ına yakını yapmaktadır ve internette bugüne kadar indirilen kişi başı ortalama MP3 sayısı 4939 gibi oldukça yüksek bir rakam olarak karşımıza çıkmıştır. İnternet kullanımı sonucu üniversite öğrencilerinin yaklaşık yarısının müzik ürünü satın alımları düşmüştür. Bu sonuç çalışmamız için oldukça dikkat çekicidir. İnternetin özellikle müzik ürünlerinin küresel olarak pazarlanması, satış ve dağıtımını için yarattığı kolaylıkların yanında müzik endüstrisine zarar verdiği nokta budur.

Kaynakça

- Armutçu Oya, “Türkiye korsan yayında ABD’nin kara listesine girdi”, <http://www.hurriyetkurumsal.com> internet adresinden, Hürriyet Gazetesi, 5 Mayıs 2004.
- Büke Ahmet, “Dünya’da ve Türkiye’de İnternet Kullanımı, İzmir Ticaret Odası Web Sayfası Deneyimi”, İzmir Ticaret Odası Yayın no:110, 2002.
- DİE, **Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması**, 16 Kasım 2005.
- DPT, “Türkiye’nin Avrupa Birliğine Katılım Sürecine İlişkin 2003 Yılı İlerleme Raporu”, Ankara, Aralık 2003.
- Kapancıoğulları Ömer, “Bilgi Teknolojilerindeki Gelişmelerin Müzik Endüstrisine Etkileri Konusunda Üniversite Öğrencilerinin Görüşleri”, Celal Bayar Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Manisa, 2006.
- Memiş Tekin. “Fikri Hukuk Bakımından İnternet Ortamında Müzik Sunumu”, Seçkin, Ankara, 2002.
- Mü-yap, “İnternet Korsanlığı”, <http://www.mu-yap.org/getdata.asp?PID=295> , Erişim: 8 Nisan 2007.
- TÜBİTAK, “Bilgi Teknolojileri ve Elektronik Araştırma Enstitüsü, “Bilgi Teknolojileri Yaygınlık ve Kullanım Araştırması 2000”, Ankara, <http://www.bilten.metu.edu.tr/pdf/KAMUSAL-22Ocak.pdf>, Erişim: Ocak 2001.